

byl již před tím vymohl příznivé rozhodnutí příslušného správního úřadu, což ani netvrdil (srovnej také rozhodnutí č. 11.260 sb. n. s. a čís. 1483 úř. sb. dřívějšího nejvyššího soudu ve Vídni).

Čís. 13293.

Zemřel-li manžel, žalující o rozluku, dříve, než byl vynesena rozsudek prvního soudu, nelze již uznati na rozluku, nýbrž jest se omeziti na výrok o tom, zda zesnulý manžel byl oprávněn domáhati se rozluky z viny druhého manžela, čili nic. Jde tu o výrok určovací (§ 228 c. ř. s.), k němuž jest soud oprávněn, třebaže žalobní návrh nebyl v tomto směru změněn. Ovšem musí tu býti právní zájem na bezodkladném určení.

(Rozh. ze dne 15. února 1934, Rv II 615/32.)

K žalobě manžela rozloučil procesní soud první stolice manželství z viny žalované manželky. Po podání žaloby, ale před vynesením rozsudku prvního soudu žalující manžel zemřel. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil a upravil rozsudečný výrok takto: Žalobce měl v době podání žaloby zákonný důvod k rozluce manželství, jež uzavřely strany dne 1. května 1920 dle ritu římsko-katolického v R. z viny žalované. V otázce, o niž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Hledíc k ustanovení §§ 759 a 796 obč. zák. lze v rozepři o žalobě o rozluku manželství pokračovati i po smrti žalujícího manžela, byl-li zastoupen advokátem (§§ 155 a násl. c. ř. s.). Ježto však manželství bylo již žalobcovou smrtí zrušeno, jest jen výrok rozsudkový přiměřeně upravit. Podáním ze dne 19. listopadu 1931 prohlásila žalovaná okresnímu soudu v L., že se vzdává všech svých dědických nároků proti pozůstalosti po zemřelém svém manželu Janu B-ovi, zejména nároku na přednostní zákonný odkaz a nároku na zaopatření z pozůstalosti, nikoliv však nároku na vdovskou pensí. Smrtí žalobcovou nepozbyla žaloba své původní povahy jako žaloba statusová, pravotvorná a nezměnila se v žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. Vždyť strana žalující nezměnila za sporu nic na žalobě. Nelze se proto vůbec zabývatí otázkou, zda má pozůstalost po Janu B-ovi právní zájem, vytčený v § 228 c. ř. s. Právo Jana B-a žalovati o rozluku bylo ryze osobním, nepřešlo na jeho pozůstalost, jež není vůbec stranou ve sporu.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu, by bylo uznáno právem, že se manželství uzavřené mezi stranami dne 1. května 1920 podle ritu římskokatolického v R. rozlučuje z viny žalované.

D ů v o d y :

Jde o otázku, zda lze, zemřel-li žalobce dříve než byl vynesena rozsudek soudu první stolice, uznati na rozluku manželství, o niž bylo žalováno, či zdali jest nutno po případě možno upravití výrok rozlukový a jakým způsobem. Účelem žaloby o rozluku manželství jest zrušení manželství, předpokládá tedy nutně manželství trvajících. Smrtí jednoho z obou manželů však manželství vůbec zaniká (§ 111 obč. zák.). Logi-

ckým důsledkem toho jest, že není možné další jeho zrušení rozlukou, které při rozluce nastává teprve soudním výrokem, na rozlukou uznávším, ježto rozlukový rozsudek nemá jen význam deklaratorní, nýbrž konstitutivní, tvoře nový právní stav. Po smrti jednoho z obou manželů nelze tedy uznati na rozlukou, jak učinil soud prvé stolice. Přes to se však žaloba nestává v každém případě bezpředmětnou; výjimku stanoví druhý odstavec § 759 obč. zák., který odepírá pozůstalému manželu zákonné právo dědické a nárok na zákonný odkaz přednostní i tehdy, když zůstavitel podal již žalobu o rozlukou manželství z viny druhého manžela a když se žalobě vyhová. Toto zákonné ustanovení předpokládá tedy, že se ve sporu pokračuje a o něm rozhodne. Než z ustanovení toho nelze dovoditi, že by i po smrti žalobce přece mohlo býti ještě uznáno na rozlukou. Předpis druhého odstavce § 759 obč. zák. zavedený třetí dílčí novelou jest předpisem práva hmotného, kterým bylo změněno dřívější zákonodárství, které z dědické posloupnosti vylučovalo vinného manžela jen, když rozvod nebo rozluka byly vysloveny už před smrtí zůstavitelovou. Předpis ten však neustanovuje nic o formě výroku. Ze zprávy justiční komise panské sněmovny k prvé dílčí novele vyplývá, že zákonodárce ustanovením druhého odstavce § 759 obč. zák. »když se žalobě vyhová« měl na mysli, že další řízení ve sporu sloužiti má k důkazu o oprávněnosti žaloby, jde to z poukazu na zásadu § 782 obč. zák., podle něhož jest vyloučen z pozůstalosti mlčením opominutý nepominutelný dědic, o němž dědic dokáže některý z důvodů výluky z pozůstalosti v §§ 768—770 uvedených. Se zřetelem na nemožnost rozloučiti manželství již smrtí zrušené není jiného východiska, než omeziti se na výrok o tom, zdali zemřelý žalobce byl oprávněn domáhati se rozluky z viny druhého manžela, čili nic, kterýžto výrok dostačí úplně účelu druhého odstavce § 759 obč. zák. Výrok tento však není výrokem konstitutivním, jak míní odvolací soud, nýbrž určovacím výrokem o právním poměru, tedy výrokem po rozumu § 228 c. ř. s. Mínění dovolatelovo, že odvolací soud nemohl, když žalobní návrh znějící na vyrčení rozluky nebyl změněn v návrh na výrok podle § 228 c. ř. s., vydati rozsudek určovací toho znění, jak učinil, není správný. Žalobní návrh na rozlukou implicity obsahuje v sobě i návrh na určení viny, kterýžto výrok po zákonu při rozluce musí býti učiněn. Nemožnost uznati na rozlukou nepřekáží, by výrok rozlukový nebyl upraven tak, aby, i když rozluka nebude vyslovena, přece zájem pozůstalosti na zjištění viny žalované strany na důvodu rozluky byl zachován a chráněn (čís. 7771 sb. n. s.). Po smrti žalobcově zbývá tedy z původní žaloby vskutku v podstatě žaloba podle § 228 c. ř. s. Tato vyžaduje však právní zájem žalující strany na určení, o které jde. Tohoto zájmu v souzeném sporu není. Zájem může záležeti v případě druhého odstavce § 759 obč. zák. jen ve výluce žalované z nároku na pozůstalost žalobcovu. V souzeném případě tohoto zájmu není, poněvadž žalovaná, jak napadený rozsudek konstatuje, se vzdala všech svých nároků dědických na pozůstalost žalobcovu, i nároku na přednostní odkaz i na zaopatření z pozůstalosti. Pro nedostatek právního zájmu jest však žaloba i s hlediska § 228 c. ř. s. neodůvodněná.